

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pe an 6 fl., $\frac{1}{2}$ an 3 fl., $\frac{1}{4}$ an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 18 frcs., $\frac{1}{2}$ an 9 frcs., $\frac{1}{4}$ an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericescă-politică.

Insertiuni

Un șir garmond: o dată 7 cr., a doua órá 6 cr., a treia órá 5 cr., și de fiesce care publicațiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesc fóea, să se adreseze la redacțiunea și Administrațiunea Unirii în Blăș.

Anul IX.

Blăș 4 Martie 1899.

Numărul 9.

Conștiința națională și de drept.

Seria de articoli apărută în ultimii numeri ai foii noastre ne-a arătat la evidență pericolul, ce amenință biserica noastră, atât ce privesc drepturile sale garantate prin legi, cât și auctoritatea și libertatea de actiune a membrilor ei.

A trebuit să ne câștigăm convingerea din acei articoli, că astăzi atențiunea contrariilor nostri este îndreptată spre biserica noastră cu intențiunea de a o lipsi de caracterul ei românesc, dorind a da o lovitură grea nu numai bisericii, ci tot o dată și existenței și caracterului nostru național.

Aflându-ne în fața acestei intențiuni ostile ni-se impune de sine, să cercăm baza tăriei morale, mai bine zis a cutezanței, cu care ocârmuitorii țării desconsideră drepturile garantate prin legi, atacă drepturile legitime ale noastre și violentază libertatea confesiunii și a convingerii, atunci când ei ar trebui să știe și în faptă știu, că datorința statului și prin urmare a ocârmuitorilor lui este înainte de toate respectarea legilor, validitatea ideii de drept și câștigarea condițiilor de dezvoltare etică a cetățenilor din stat.

Ori cât de mult ne vom sili, să atribuim atacurile îndreptate în contra bisericii noastre singur pornirilor și teoriilor numite liberale mai mult sau mai puțin dominante în țările culte, acesta numai în parte ne va succede. Va

trebui să aflăm, că aceste atacuri sînt în strînsă legătură cu direcția politică inaugurată de sistemul present de guvernare, care tinde la totala nimicire a individualităților naționale nemagiare, poreclite naționalități.

Atacurile îndreptate în contra bisericii noastre sînt numai o firăscă urmare a politicii de desnaționalizare, și temeraritatea, cu care s'a inaugurat și continuat această politică dezastróasă, nu putem să o judecăm de cât ca efluxul conștiinței noastre naționale prea puțin dezvoltate.

Legile și aședămintele de drept a unui stat le garantază singur conștiința de drept a cetățenilor, ori ce altă garanță constituțională este numai o ficțiune iuridică, care ușor pòte fi desconsiderată de un guvern neconștient și violent.

Când cetățenii unui stat sînt crescuți cu aședămintele lor, când aședămintele, instituțiunile și drepturile lor trăesc în spiritul și inima lor, ér nu în archive — pe hârtie, — când vătămarea dreptului e identică cu vătămarea conștiinței individuale și a simțului de dreptate conștient, atunci desconsiderarea drepturilor garantate prin legi, atacarea instituțiilor și aședămintelor va cauza o puternică și solidară sguđuire a opiniei publice și a forțelor cetățenesci, care va produce inevitabilă validitate a voinței cetățenilor.

O ast fel de conștiință inăbușescă tendințele de violentare ale guvernului, fiind că el prevede urmările dezastróse, ér lipsa ei dá paș de paș mai multă cutezanță depositarilor puterii de stat.

Conștiința de drept puternic manifestată este un memento pentru cei ce tind la nimicirea drepturilor unui popor și o iresistibilă pedecă pentru validitatea politicii de suprimare.

Esistența dreptului și a aședămintelor de drept e condiționată de esistența conștiinței de drept a cetățenilor, tot asemenea e condiționată esistența unei națiuni de conștiința națională.

Faptul, că guvernul magiar nu se sfiesc a ataca cu atâta violență drepturile noastre naționale, faptul că sistemul de guvernare dominant a putut să ne nimicescă în decursul alor câți va ani un șir întreg de drepturi fundamentali, fără a da naștere unei mai mari, unei mai impunătoare sguđuirii, nu dovedesc alt cezv, de cât că conștiința națională nu este dezvoltată la acel grad și că nu s'a manifestat în acel mod, ca ea să pòtă fi considerată de pedecă a tendențelor oprimate și de desnaționalizare.

Nenumerate neîndreptări s'au comis și se comit zilnic în contra noastră de la închierea uniunii, și dacă bine vom scruta mișcările noastre naționale de atunci în cóce, va trebui să recunoscem, că ele au fost numai încercări de manifestare a conștiinței naționale, va trebui să recunoscem, că acele nu

Feuilleton.

Grădina de legumi.

Disertațiune populară, rostită de Ioan F. Negruțiu, la adunarea generală a despărțimentului XI (Blăș) al „Asociațiunii”, ținută la 31 Iulie 1898 în Veza.

(Continuare.)

4. Sălata.

Sălata încă este o legumă gustóasă și sănătóasă. Sălata se face bine în pământul mărunt, gras, puțin umed.

Sălata primăvara se samănă pe strat cald sau în pământ rece în fața sórelui.

Ca să facă căpătini trebuie răsădită, și nume cea de primăvară se sãdesce în depãrtare de 20 cmtri (o palmă) un fir de cel alalt; ér soiurile de vară și iarnă în depãrtare de 40 cmtri.

Se cultivă prin plivit, săpat și răsădit. Se samănă imprãștiat, sau în șir.

Ca să avem primăvara sălată cu căpătina mai de timpuriu, atunci samănăm pe la sfîrșitul lui Septembrie sălată în un strat.

După ce a crescut puțin, o sãdim în alte straturi pregătite de mai înainte spre acest scop în fața sórelui. A nume facem în fie care strat câte cincî pãraute cam de 10 cmtri afunde. În acestea apoi răsãdim sălată, cam de 10—15 cmtri un fir de cel alalt. Când dá frigul, și locul începe a îngheța, atunci punem pe straturi nisce crengi și pe acestea paie.

Primăvara depãrtăm paiele și mai târziu și crengile.

În chipul acesta avem primăvara de timpuriu sălată cu căpătina și fără strat cald.

În strat cald se samănă următoarele soiuri:

1. Sălata lui Mauthner. Se face tare de timpuriu. Are căpătini îndesate, de colóre galbină închisă. Rãmâne fragedă timp mai îndelungat. (20 gramî 30 cr.)

2. Sălata lui Wheeler, Tom-Thumb. Face căpătini mărunte. E cea mai bună pentru strat cald. (20 gramî 30 cr.)

3. Sălata lui Sutton. De colóre roșie închisă. Se face tare de timpuriu. (20 gramî 30 cr.)

Ca soiuri de vară mai bune sînt:

1. Sălata urlașă galbină de Neapol. Are căpătini îndesate. Ține timp mai îndelungat. (20 gramî 20 cr.)

2. Sălata aurie a lui Mauthner. E fórt fragedă și de tot gustóasă. Face căpătini îndesate. Pe foile ei galbine-auri se ved nisce pete roșii închise. (20 gramî 30 cr.)

3. Sălata The Hanson. Face căpătini mari îndesate de la 1—2 chilo. E fórt gustóasă. Pe din afară e verde, ér din lãuntru e albă. Sufere de o potrivă seceta de primăvară și căldura de vară. (1 mësura mică 30 cr.)

4. Sălata cu căpătina a lui Mauthner. Face nisce căpătini îndesate. E de colóre galbină verđie. Fórt crudă și gustóasă, de aceea o și recomandăm cu totă căldura. (20 gramî 40 cr.)

Notă. Celea mai bune soiuri de vară se vînd și amestecate. (20 gramî 10 cr.)

Dintre soiurile de iarnă mai bune sînt:

1. Sălata roșie ca sângele. E fórt bună și gustóasă. (20 gramî 25 cr.)

2. Sălata arginția. Ține timp îndelungat. (20 gramî 20 cr.)

3. Sălata de iarnă Boquette. E mică, dar face căpătini îndesate. Foile îi sînt verđi cu margini roșii. (20 gramî 25 cr.)

4. Sălata de Erfurt. Cu căpătini îndesate. (20 gramî 15 cr.)

aū fost în proporțiune cu atacurile, cărorora espuși am fost; mai mult, ele aū rămas mult îndereptt chiar și forțelor, de cari dispunem.

S'a făcut uniunea Transilvaniei cu Ungaria într'un mod, care cu drept cuvint s'ar puté numi lovitură de stat, fără concursul nostru, ba chiar în contra voinței nōstre, și noi am cređut a satisface consciinței prin un protest pus la dosar. S'a adus o lege de naționalități jignitoare pentru noi, s'a desconsiderat apoi chiar și aceea; s'a restrins direct în contra nōstră dreptul de alegere, s'a violentat apoi consecuent și cât ni-s'a dat; s'aū stirbit drepturile bisericesci ale limbii nōstre, ni-s'aū atacat școlile și tōte aședămintele culturale, și noi în fața acestora ne-am mulțamit numai cu proteste, fără a rezista cu tăria reclamată de gravitatea atacurilor.

Și după aceste avem ore dreptul să ne mirăm de cutezanța și furia nebună, cu care ocărnuirea țerii se aruncă asupra nōstră și a drepturilor nōstre?

Noi credem, că nu, căci inimicul, care nu te respectă, ori ce cutéză a încerca.

Respect va avé contrarul de noi numai atunci, când puternică va fi consciința națională și de drept și când demn o vom manifesta în lupta de esistență, ce purtăm.

Procesul Pavel-Bánffy. — Faimosul proces, ce dăinușce de la sfârșitul vécului trecut, în 22 Februarii a. c. a ajuns a fi terminat în mod definitiv prin sentința curiei reg. din Budapesta. Curia, respingând sentința tablei regesci din Oradea-mare, a aprobat sentința primului for, a tribunalului de acolo. În urma acestei hotăriri a forului suprem judiciar, Escelența Sa Episcopul Pavel, va avea să capete de la familia Bánffy 18,000

jugăre de pădure și 150,000 floreni de adunare. Anunțăm cu bucurie acest succes al Esc. Sale, care în ultima analiză e un succes al diecesei gr.-catolice de Oradea-Mare.

O decisiune importantă. — Ordinariatul mitropolitan din Blaș publică sub Nr. 146 sentința adusă de judecătoria reg. administrativă în cauza dării școlare din parochia Pata. Fiind de interes comun facem puțin istoricul cestiunii. În comuna Pata s'a înființat școlă de stat, de și cea gr. cat. n'a fost excepționată. Pentru salariul învățătorului s'a aruncat dare de 5% și pe credincioșii gr. cat. cari plătiaū deja o repartițiune de preste 5% pentru școla lor. În contra acestei dări nōue s'a apelat la comitetul administrativ al comitatului Cluș, care a respins pe recurenți. Judecătoria administrativă, ca supremul for apelător, a dat dreptate parochienilor gr. cat. enunțând: *că confesiunea fără restrângere are dreptul de a supune pe credincioșii săi la contribuiri fără privire la aceea, că cutare părinte are copii, sau nu are, și că trimite-și copiii la școla confesională sau la cea de stat.* Prin urmare după ce acel părinte, care își trimite copiii la școla de stat, rămâne obligat de a contribui la susținerea școlii propriei sale confesii, numai atunci și într'atata se pōte îndatora să contribuie și în favorul școlii de stat, când și într'u cât suma, ce o dă el pentru școla sa proprie confesională, nu ar face 5% din darea lui directă de stat.

Mișcările socialiste în România. Scirile, ce ne comunică ziarele de dincolo referitoare la mișcările socialiste țărănesci, se par tot mai îngrijitoare. În județele Teleorman, Olt, Romanași și Vlășca se înființeză mereu cluburi socialiste, și autoritățile nu sînt capabile, să le pună pedeci. În unele locuri prefectii de județe aū fost huiduiți de țeran. Agitația acēsta e susținută de comitetul central din

capitală, care împrăstie cărți și manifeste printre săten. Se vestesce, că țeranii instigați de socialisti pregătesc pentru primăvară o mare grevă agricolă, nevoind să mai muncescă și oprind și pe alții de la lucru.

La svonul că printre agitatori ar fi și învățători, dl ministru Haret a trimis o delegațiune la fața locului spre a ancheta faptul. Resultatul, la care a ajuns până acum comisiunea, a fost, că s'aū aflat trei învățători compromiși, dintre cari unul a și fost arestat și șapte bânuiți, că fac propagandă socialistă. Însemnăm, că comisiunea acēsta nu și-a terminat încă ancheta.

Gura păcătoșului — Un adict devotat al lui Bánffy adănc impresionat de căderea guvernului, își exprimă tēma în broșura volantă anonimă „Jönnek a jezsuiták”, nu cum va acēsta cădere să însemne și căderea sistemului liberal. Broșura — abstrăgând de la neîncrederea, cu care tratēză noul guvern — e o apoteoză a lui Bánffy și sistemului liberal.

Estragem un pasaj relativ la naționalitățile, care îl caracterisēză pe Bánffy cu atât mai sigur, cu cât e scris de un declarat adict al lui:

„Scim, că până acum naționalitățile aū fost silite la pasivitate, căci presiunea electorală nu a lăsat să se valideze mulțimea alegătorilor de ai naționalităților. De aci înainte sub apărarea legală a nōuei judecătoria de curie, nu vor mai fi împedecați și vor schimba dominațiunea în parlament.”

Noi am luat de mult act despre brutalitățile electorale ale lui Bánffy, mai resta ca înși-și adicții lui să le constateze!

Fusiunea. Căderea cabinetului Bánffy și venirea lui Széll la putere își arată deja efectele sale. După cum cetim în foile din Pesta, disidenții aū reintrat cu toții în partidul liberal; ér partida lui Apponyi va

5. **Săлата de München.** Are frunze verđi deschise cu margini închise. E forțe gustosă. (20 gram 20 cr.)

Notă. Soiurile de iarnă încă le putem sămēna amestecate. (1 măsură și 10 gram din șase soiuri mai bune de iarnă se vînd cu 60 cr.)

Pe lângă cele amintite până aci mai avem încă și alte soiuri deosebite. Dintre aceste însemnăm:

1. **Săлата română.** Se samēnă din April și până în Iuliu. Face căpășini mari, lungărețe. (20 gram 15 cr.)

2. **Săлата Genezano.** Sămēnța s'a adus de lângă Roma. Face căpășini mari, turtite și îndesate. Se pōte cultiva ca sălată de vară și de tōmnă. (1 măsură mică 20 cr.; 20 gram 60 cr.)

3. **Săлата comună de câmp.** (20 gram 10 cr.)

4. **Săлата de câmp urlașă din Olanda.** (20 gram 10 cr.)

5. **Săлата de câmp italiană.** (20 gram 20 cr.)

Notă. Săлата de câmp la noi e cunoscută ca sēlbatică, dar pentru aceea se pōte sămēna și în grădină, unde se face tare de timpuriu. I-se folosese frunzele.

5. **Morcovul.**

Morcovul e o legumă, ce nu pōte lipsi din nici o grădină.

Morcovii iubesc pămîntul săpat afund, roditor, mērunțit bine și cam nășipos; dar nu le place gunoarea prospetă.

Locul, unde voim să sămēnăm morcovi, e mai bine să-l săpăm afund, de tōmnă, sau dacă pămîntul mai înainte n'a fost lucrat bine, atunci să-l rigolăm (întōrcem) după cum am arētat mai sus.

După ce am săpat tabla și o am împărțit în straturi late de 1.20 cmtri, tragem cu un par ascuțit pe lângă o șpargă cinci părauțe în fie care strat. Dacă avem grădină mai mare ne facem spre acest scop a nume o greblă grea, lungă de 1.20 cmtri. Grebla acēsta la o parte are 5 colți în 3 dungii; ér la cea alaltă parte numai 2 colți.

Colții cei 5 sînt de parte unul de cel alalt de 20 cmtri. Cu aceștia tragem cinci brezduțe în fie care strat, unde voim să sămēnăm morcovi.

Cei 2 colți sînt de parte unul de altul de 60 cmtri. Cu partea acestora tragem două brezde în straturile, în cari voim să sămēnăm sau sădim cărălabă, sfeclă, curechiu ș. a. adecă legumi de acelea, cari vin puse mai rar.

Dacă colții n'ar intra de ajuns în pămînt, atunci punem pe greblă puțină grentate, o bucată de lemn sau o pētră.

E mai bine ca grebla să aibă două cōde îmbinate la vîrf într'un mănunchiu lung cât și grebla. De acest mănunchiu trag 2 omeni, cari pășesc înainte pe cărărușele dintre straturi.

După ce am făcut părauțele, ne apucăm de sămēnat și sădit. Să grijim, ca să nu pice sămēnța prea des, ci cam de 3—4 degete un fir de cel alalt. E mai bine să

amestecăm sămēnța cu nășip înainte de a o sămēna. Sămēnța se astupă cu dosul unei greble comune de lemn. Apoi se apasă cu o lopată sau cu trāvălicul de grădină, pentru ca pămîntul să țină mai bine umeđala și să încolțescă bine sămēnța.

Dacă e de lipsă, udăm straturile, de ore ce morcovii rēsar cam anevoe.

După ce aū rēsărit, se plivesc de buruiană, se sapă, și unde e de lipsă se și răresc. Mai bine e, să se rărescă după ce s'aū îngroșat puțin, de ore ce atunci se și pot folosi în supă. Morcovii trebuie săpați cel puțin de două ori.

Preste vară îi folosim după trebuință. Smulgem sau săpăm, de unde sînt mai deș.

Tōmnă, cam prin 15—25 Octobre se scot toți morcovii din pămînt. Se curăță bine de pămînt și li se taie frunzele sau foile. Preste iarnă se păstrēză în pivniță sau în bordee, așa că-i aședăm în nășip culcați, rînd de rînd în grămeđi.

Pentru sămēnță alegem încă de tōmnă căți va morcovi mai frumoși. Le tundem foile și-i păstrăm la un loc deosebit până primăvara în Martie, când apoi îi sădim în grădină cam de 2—3 palmi un morcov de cel alalt. Numai vîrf (capul) să rămână a fară. Preste vară se sapă mai de multe ori; și când cotorul începe a crește, se pune lângă fie care câte un părușet, de care se lēgă cotorul. Când sămēnța e cōptă se rumpe cotorul și se pune în podul cășii, să se usce bine. Se frēcă apoi în mîni și se

fusiunea cu guvernul, din pricina că programele acestor partide sînt identice. În chipul acesta speră contele Apponyi, că va putea ajunge mai curînd la idealul său, de a primi vre un portofoliu ministerial. La tot cazul fusiunea acésta își va avé motivele sale, cu totul altele, de cât acelea ce se scriu prin fol.

Revistă bisericescă.

Roma. Starea sanitară a S. Sale Pontificalului după scirile, ce sosesc din Roma, inspiră seriose îngrijiri. În zilele trecute, după ce a primit felicitările corpului diplomatic din incidentul aniversării Sale, care se apropie, s'a simțit debil și se plîngea, că-i e frig. Dr Lapponi, medicul de casă a Sfinției Sale, a constatat, că bóla nu inspiră îngrijiri, dar considerînd vrîsta înaintată a S. Sale se pôte agrava. În urma consiliului medical S. Sa trebuie să păzescă patul.

Pe cum ziceam în numărul trecut, Italia, ca nu cum va să participe și Scaunul Apostolic la congresul de pace și desarmare, a început a striga, că dacă Vaticanul va lua parte la congresul acela, atunci ea se va rețînă. Îi e gróză, că dacă ar fi de față și delegatul papei, atunci prin acésta i-s'ar da un vot de blam pentru cele făcute în 1870.

Revistă politică.

Afaceri interne. Pe cum ziceam în numărul trecut, cabinetul Bánffy și-a dat dimisia, pe carea Monarchul a acceptat-o, ér cu continuarea tractativelor cu opoziția și cu formarea noului cabinet a a fost însărcinat deputatul Coloman Széll. Și nici nu au fost zădarnice speranțele Împăratului-rege de a stabili pacea între partidele, cari se răsboiau, și de a se forma un cabinet, care dacă unora le place, înaintea altora să nu fie urgisit. Széll, care se vede a fi isteț, a știut să

curăță bine. Se păstrează în săculețe mici, până când avem trebuință.

Puterea de încolțire la morcovii ține trei ani. Morcovii alt cum se pot sămăna tómnă târziu, ori primăvara tare de timpuriu, în mustul de zăpadă.

Un chilo de sămînță de morcovii se plătesce cu 2—3 floreni v. a.

Sînt mai multe soiuri de morcovii. Avem morcovii galbini și roși, lungi și scurți, de vară și de iarnă. Mai buni sînt:

1. **Morcovul de Paris** a lui Mauthner. E scurt timpit. Se face tare de timpuriu. În mustul de zăpadă. (20 grami 15 cr.)

2. **Morcovul de Nantes.** Se face lung, timpit. Se pôte sămăna pe strat cald sau în pămînt rece. Se face chiar așa de timpuriu, ca și soiul de Paris, numai creșce mai bine și are un gust de tot plăcut, dulce.

3. **Morcovul roșu de Braunschweig.** Cel mai bun soi pentru supă. Creșce mare și e dulce, gustos. (20 grami 10 cr.)

4. **Morcovul de Erfurt.** Are o colóre galbiă-roșietică deschisă. Cel mai bun soi de iarnă. (20 grami 10 cr.)

(Va urma.)

ajungă, în scurtele sale consfătuirii cu opoziția, la un rezultat îmbucurător, atât pentru cel din partidul liberal, cât și pentru cel din partidele contrare. La unele puncte din pretensiunile opoziției a cedat el, la altele au abzis înșiși delegații opoziționalilor, ér cu privire la altele s'au înțeles în acord comun. Ast fel opoziția i-a promis că nu se va mai folosi de obstrucția tehnică, ci va desbata și va vota proiectele de legi necesare. Înainte de tóte va lăsa, ca să se alégă președinte și vicepreședinte pentru cameră, apoi va vota indemnizarea, cele două legi despre provisorul pactului cu Austria, pe cum și proiectul de provisoriu cu privire la pactul financiar croat și budgetul de stat pe 1899. Cu privire la acestea s'au înțeles pe deplin pe baza condițiilor de mai înainte.

Cu respect la Iudicatura Curiei în afaceri electorale a cedat Széll, primindu-se ast fel elaboratul lui Apponyi, după care, alegerile de deputați, asupra cărora s'au ridicat acuse, vor fi judecate din partea Curiei. Ca răsplată pentru acésta concesiune, opoziția din parte-și s'a învoit la revisuirea regulamentului de casă, în urma căruia obstrucția tehnică să fie imposibilă. Așa se va suprima cererea nominală a votărilor nominale, amânarea votărilor pe ziua următoare și dreptul de discuție înainte de a intra în ordinea zilei. La modificări de formă se va folosi votarea simplă, ér la verificarea protocolului să nu pótă vorbi mai mult de patru.

Cu privire la reforma electorală s'au înțeles, că la cas când prezidenții alegerilor dietali ar abusa de puterea ce o au, atunci să pótă fi pedepsiți cu temniță ordinară de două luni, ér nu în bani ca până acum. Mai de parte ca protopretorii și pretorii să nu pótă fi candidați la deputație în cercurile lor proprii, și slujbașii publici să nu lea parte la conducte electorale. În fine au determinat, că dacă cineva a rămas în restanță cu darea, să nu pėrdă dreptul de alegător, dar cu privire la chestia censului electoral de o cam dată nu au hotărît nimica, rămînend ca cu ocaziunea votării budgetului, ministrul Széll să se declare în acésta privință și eventual să facă propunere.

Restabilind ast fel înțelegerea, Széll a purces mai de parte la formarea noului cabinet. S'a și format în mare parte din ministrii de mai înainte. Ast fel au rămas: *Lukács*, *Darányi*, care de la resortul de comerț a trecut la cel de agricultură, *Wlassics*, *Fejérváry*, *Széchenyi* (ministru a latere) și *Cseh* ministrul Croației, ér ca noi au intrat *Széll* ca ministru-president și interimal ca ministru de interne, *Hegedűs* ministru de comerț și *Ploss* ministru de justiție.

Cu compromisul făcut cu opoziția și cu lista noului cabinet Széll s'a și prezentat în Sămbăta trecută înaintea Maiestății Sale, care a aprobat întru tóte cele îndeplinite. Luni apoi s'a publicat în fóea oficiósă dispensarea din partea Monarchului a cabinetului Bánffy și numele noilor ministri. Tot atunci s'au prezentat înaintea Monarchului noii ministri, ca să de-

pună jurămîntul îndatinat. Marți s'a ținut consiliu de ministri, ér Mercuri noul cabinet s'a prezentat înaintea camerei.

Austria. Parlamentul imperial a fost amănat, pentru ca să se îndeplinească o dată înțelegerile între Germani și Cehi. Și pe cum s'ar vedé, s'ar și apropia unii de alții. După unele foli germane, Nemții lucră la un nou program politic de naționalitate, care apărând de o parte drepturile Nemților, să fie acceptabil și din partea Cehilor. Ori cum va fi, atăta s'ar părea ca sigur, că relațiunile sînt mai bune de cât astă tómnă. Căci au vedut chiar și Nemții, că cu ultraiști ca Wolf nu merge de parte, și de aceea partidul poporal german a început a gravita spre dreapta, de când a înțeles, că Wolf ar dori să introducă protestantismul în Austria.

Pe când Germanii se pregătesc pentru un nou program politic, președintele tribunalului suprem provincial din Praga a adresat o circulară către tóte tribunalele și judecătoriile cercuale, în care esplică, cum sînt de a se aplica în praxă ordonanțele de limbă. În sensul esplicării, în cercurile germane se va folosi limba germană, în cercurile cehice limba cehă, atăt ca limbă de serviciu, cât și în contactul oficios. În cercurile mixte se va folosi limba, în care sînt înaintate actele. În casurile dubii se va folosi limba majorității. În urmă în contactul privat personal, funcționarii sînt liberi a se folosi de una din acele două limbi.

Fiind că legea recruților nu a fost votată nici în Austria, Maiestatea Sa a dat ordin, în care pe baza §-lui 14 prolongesce legea recruților și ordineză recrutarea.

România. În 23 l. tr. s'a prezentat înaintea regelui baronul d'Aerenthal pentru a se concedia, fiind denumit de ambasador austro-ungar la Petersburg. Împreună cu dînsul a fost și contele Pallavicini noul ambasador al monarhiei noastre la Bucuresci, care și-a prezentat patentele sale.

În parlament s'a terminat disputa referitoare la interpelațiunea deputatului Morțun în cauza mișcărilor țărănesce. Ministrul president D. Sturdza declară, că nu a fost nici un pact între liberali și socialiști, și mișcările acelea periculoase ale țărănimii nu au purces din motivul, că dóră s'ar fi încredut în guvern, ci din șiretenia agitatorilor socialiști, cari în forma acésta voiau, să pregătescă terenul pentru alegerile, ce se vor țînă în anul acesta.

Terminându-se cu interpelațiunea de mai sus, s'a început desbaterea asupra proiectului de budget. Budgetul proiectat de ministrul Pallade e mai mare cu 6,280,000 de lei de cât cel din anul trecut. Ministrul motivéză urcarea acésta a speselor, luând în considerare nu numai cel din urmă trei ani, ci și cele 8 luni ale anului trecut, în cari intratele au fost cu 22 milioane mai mari ca mai înainte. Pe lângă tótă urcarea speselor, spune ministrul, dările din România în compa-

rațiune cu alte țări sînt mici. Proiectul a fost primit atât la desbaterea generală, cât și la cea specială.

Franța. Noul președinte al republicii franceze Emil Loubet în 21 I. tr. și-a ținut vorbirea sa program înaintea parlamentului. În această vorbire, s'au manifest cum l-am puté numi, președintele declară, că-și va pune toate puterile pentru apărarea constituțiunii, că va stăruî pentru spriginirea parlamentului în opera sa de înțelegere, va face tot posibilul pentru a apăra legile și armata, carea e gloria Franței și pázitorul sigur al constituțiunii și gloriei franceze. În fine cere conlucrarea parlamentului la năsuința sa de a potoli luptele din lăuntru, cari în timpul din urmă neliniștiră atât de mult republica. Acest manifest a fost comentat în diferite forme. Pe când unii află în el normă pentru o nouă direcțiune politică, pe atunci alții îl consideră de tare sec și de nici o importanță. Singurî Nemții sînt aceia, cari în unisono laudă pe Loubet pentru ideile exprimate în manifest.

Dar dacă Loubet crede, că îi va succede de a restabili ordinea turburată din Franța pentru procesul Dreyfuss, nu tot de aceea părere sînt și membrii „ligei patriotice”. Președintele acesteia, deputatul Dérouléde și deputatul Habert, în sara înmormintării fostului președinte Faure, au inscenat mai multe demonstrațiuni cu caracter amenințător, în contra președintelui Loubet. Ba mai mult, ar fi voit să sumuțe și armata, ce se întorcea de la înmormintare. Acesta înse nu l-a succes. El a fost arestat dimpreună cu soțul său Habert, și trași la judecată. La interogatoriū, a mărturisit faptul, că a voit să revólte armata, dar acesta a făcut-o, ca în locul republicei parlamentare, să se introducă alt sistem de guvernare (republică plebiscită). Camera franceză a conces ministrului de justiție cu majoritate de voturi, ca Dérouléde și Habert să fie urmăriți.

Principele de Orleans, care din Bruxella, unde se afla, sufia în continu în focul deși debil, ce este în Franța pentru monarchie, la întervenirea guvernului francez a fost espulsat din Belgii, și s'a așezat în Turin.

Corespondințe.

Câmpia la 9 faur 1899.

Sîntem în fața anului 1900, an de universală sêrbătorire; an, ce sêrbătorit trebuie să fie și de biserica noastră. Și după cât știu, abia s'a scris de două ori despre această mare sêrbătoare, și cu toate aceste simțesc ceva în aer, ce-mi spune, că inimile noastre sînt mai preocupate de această sêrbătoare, de cât se arată în public; eu cred, că dacă noi, cei din provinciă, nu ne prea dovedim interesul, dăr de-a bună samă în centru cei chemați lucră, ca vrednică să ne fie manifestarea în acel an.

Un frate exprimă dorința — pôte chiar comună — că lumină să se facă, că planurile celor din centru să ni-se comunice și celor din provinciă. Eu cred, că această dorință la timpul său se va și împlini. Dar până atunci „noi” să nu ne dăm samă de acele zile mari? Trebuie să ne espunem părerile, formeze acelea chiar și numai o pētră în marele edificiu al sêrbătoririi! Să o facem acesta atât pe cale ziaristică; dar mai ales cestiunea acesta trebuie să fie un punct serios al desbaterilor în sinódele noastre de primăvară.

Cu permisia Cl. Vóstre, Die redactor, imi voi spune și eu părerea în această cestiune, ce scumpă și sfintă trebuie să ne fie la toți.

Eu ast fel imi inchipuesc mărimea lui 1900, că în mijlocul sêrbătorilor și însuflețirii să punem fundament la instituțiunii, cari *Vestale* să fie creșterii și educațiunii noastre religioase-morali, cari pururea să țină nestins focul idealelor mari și sfinte. Și două lucruri propun în direcția acesta: 1. Înființarea bibliotecilor parochiali și 2. Reuniunea femeilor rom. gr. cat. din archidieceasă sau chiar din întreaga provinciă mitropolitană.

1. *Biblioteca.* Nu vreau, să stăruî asupra însemnătății acestora; nu vreau, să arēt ce armă, ce soț puternic e biblioteca preotului în luminarea și educația poporului. Acesta e lucru prea cunoscut; cartea se impune singură de la sine, dar e vécul asociărilor, prin asociări și cartea se răspândește mai tare și mai ușor. Numai cât multe cărți sînt și rele, și poporul trebuie ferit de cărți rele; sufletul lui neprihănit trebuie nutrit cu ce e bun și sănătos. Êr bibliotecile de sub administrarea bisericii de a bună samă vor reprezenta curentul bun și sănătos. Și eu cred că bibliotecile parochiale mai ușor și mai sigur se pot înființa, de cât cele de sub patronagiul „*Astrei*”.

Căci de o parte în multe sate deja e pus fundamentul acestor bibliotecii; în multe locuri s'au cumpărat cărți teologice din averea bisericii pe sama bibliotecii parochiali. Dar pe viitor să se dea atenție și cărților din cei alalți ramii, scrise pentru înțelesul poporului. În 1900 să se facă colecte în fie care parochie spre scopul acesta, și cărțile cumpărate pe acești bani vor forma proprietatea bisericii, și vor fi puse sub administrarea preoților și învățătorilor și sub minuțioasă supraveghiere a protopopilor.

Mai grabnică va fi realizarea bibliotecilor pe calea acesta, căci cu toții se vor nisui a împlini mandatul Veneratelor Consistóre, basat acest mandat pe învoirea comună. Vor fi aceste bibliotecii un mijloc de cultivare pentru preoți, învățători și pentru toți cei alalți cărturari de la sate. Vor servi pentru înaintarea gustului de cetit, ér de altă parte vor fi și o îmbărbătare pentru auctorii poporali.

Să medităm bine asupra acestui lucru folositor și de mare lipsă; realizarea lui e așa de ușoră, numai voință să fie cât de cât.

2. *Reuniunea femeilor rom. gr. cat.* Cestiunea feministă e una din cestiunile mari și nedeslegate, pe cari vécul nostru le lasă moștenire urmașului său. E o cestiune mare acesta, și idei de gróznică emancipare au prins rădăcinii și între femeile române, mai ales din colo de munți. Norocul că

relele de peste munți — aduse cu multă sete din apus — pe la noi nu se lătesc așa în grabă, în calea lor staū Carpații.

Femeea e ingerul pázitor al familiei, al némului său. Trecutul ne spune, că școla poporului nostru a fost numai familia, și pe când bărbații își petreceau zilele în brazdă străină, totă grijea familiei era în mâinile femeii; ea își creștea pruncii la focul doinelor și cântecelor străbune.

Azi și femeea română nu e așa fără carte ca în trecut, azi și noi avem școli pentru secul femeesc, sînt chiar reuniuni, cari obosesc întru susținerea acestor școli, întru cultivarea femeii. Dar totuși e prea puțin, marea majoritate a damelor române stă încă de parte de aceste reuniuni. Și la urma urmelor, nici nu avem centre acomodate pentru ast fel de reuniuni. Eu cred, că ar fi mai bună o *Reuniune* generală cu o administrare centrală, și ast fel află cu cale înființarea: „Reuniunii femeilor rom. gr. cat. din Archidieceasă sau chiar din întreaga provinciă mitropolitană”. Și cine să fie membrele acestei reuniuni? În primul loc dómnele preotese și învățătoresc, înse de bună samă se vor înscrie și cele alalte dame române, și putem considera un mare număr de membre ajutătoare chiar și din femeile țărane, cari la stăruința dómnelor preotese și învățătoresc de sigur vor concurge cu *filerii* lor la scopul sublim al Reuniunii.

Pe calea acesta numai în Archidieceasă, — dacă vom considera numărul preoților și învățătorilor, — s'ar putea înscrie la o mie de membre. Și dacă vom considera o taxă de 1 fl. 20 cr., vom avé un venit anual de 1200 fl. Acesta e un calcul minim, pe lângă o stăruință mai mare s'ar puté ajunge la unul mai mare.

Și scopul reuniunii? Sînt multe lipsele, avem de unde alege! Creșterea copilelor orfane, susținerea unei școli profesionale, care școlă pe lângă o bună întocmire în mare parte s'ar susține din munca proprie, în anii primii ar avé lipsă de mai mult ajutor. Câte fete, după ce absolvă școlile, învață cusutul pe la străini? Dar și mai câți bani trec în mâini străine din lipsa cusătoreșelor române? Cine din noi nu scie nutrirea cea slabă a poporului nostru? Cine nu scie, că țăranele noastre nu pun aproape nici un preț pe legumărit, pe grădinărit?

Reuniunea, prin o bună întocmire a respectivei școli, ar puté lucra și la îndreptarea acestor rele. Êr modele de a întocmi o ast fel de școlă, cu un caracter, așa zicend, enciclopedic, aflăm destule în apus (Belgia, Danemarca și pe airea).

Recomand propunerea această femeilor române, și în specie Reuniunii femeilor din Blaș. Am spus lucrul numai în principii, și m'ași bucura când ar fi lipsă de o pertractare mai amănunțită.

Cam instituții de natura acesta mi-ar plăcé, Dlor cetitori, să nască anul 1900, și în specie află de bine, a recomanda aceste două lucruri folositoare și chiar de lipsă. Prea sîntem răci față de binele comun, prea ne batem numai după interesul privat, și în lupta acesta prea mărim necazurile, ce ne întimpină; multe, fôrte multe am puté face, de nu ne am escusa prea tare cu sê-

răcia, cu nevoile zilnice. Să punem la o parte o dată indiferentismul, și să ne aprindem de idealele sfinte ale chemării noastre.

Câmpeanul.

Mulțămită publică.

Subscrise antistie bisericească își ține de o datorință plăcută, a-și exprima și pe această cale cea mai adâncă mulțămită generoșilor binefăcători a noii ziditei biserici gr. cat. parohiale din Tâmbaia.

Totă zidirea, înzestrarea și prevederea bisericii cu utensiliile nouă a costat suma de 14,992 fl. 49 cr. v. a.

Venitul curat cu ocaziunea solemnității sfințirii a fost 72 fl. 89 cr. — Suprasolviri la petrecerea de joc aranjată cu această ocaziune au făcut: Dn. L. Gyurkó avocat din Jibou 1 fl. N. N. 50 cr.; venitul curat s'a întrebuințat în speșele zidirii.

Tote speșele le au contribuit poporeni parohiei prin repartiția din averile lor proprii, luând a fară ajutoarele binefăcătorilor bisericii.

Spre scopul zidirii au încurs următoarele ajutoare:

Magn. Dn Dr Augustin Lauran 10 fl., Magn. Dn Artemi Șarkadi 5 fl., Conte Dégenfeld Sándor din Ardușat 60 fl., Conte Teleky Géza din Pribileșci 39 fl., Conte Teleky László Gyula din Hosszufaläu 20 fl., Baron Blomberg Alajos din Gârdaș 2 fl., Kállay Kornél mare posesor din Farcașia 5 fl.

Pentru înzestrarea internă au dăruit următorii binefăcători următoarele daruri în valorile de mai jos:

Domna v. d. lui Georgiu Boros nasc. Iuliana Iuga 4 luminare pe altariu, de bronz masiv aurit în stil bizantin a 25 fl. 100 fl. Domna Aloisia Pelle soția lui Augustin Fasi propr. în Sirbi un ciboriu de argint veritabil aurit în valoare de 38 fl. 2 luminare mai mici pe altariu, de argint de china a 6 fl. 12 fl. 50 fl. Elisabeta Șarkadi soția preotului local o cruce de argint veritabil pe altariu în valoare de 70 fl. Surorile Valeria și Cornelia Marchiș din Sirbi toate învălțorele de pe altariu și perdelele iconostasului 25 fl. Tanasia Denuțiu econom din Finteușul Mic un rând de vesminte bisericești cu toate aparținătoarele 50 fl. Pavel Denuț econom din Finteușul Mic doi prapori bisericești 20 fl. Grigorie Mihai econom din Borleșci o cădelniță în valoare de 10 fl. în prețul unui candelabru (luster) frumos de bronz cu 30 lumini a dăruit suma de 50 fl. 60 fl., tot pentru candelabru a mai dăruit următorii: Ioan și Tecla Dragoș economi din Colțirea 5 fl., Doca Verdeș econom din Acina 6 fl., Vasiliu Mareu econom din Finteușul Mic 3 fl., Tanasia Belbe econom din Finteușul Mic 3 fl., Anica Dărăbaș econom din Finteușul Mic 1 fl.

Nu putem întrelăsa, să nu exprimăm mulțămită tot cu această ocaziune și acelor zeloși poporeni din parohia, cari preste repartiție au contribuit cu suprasolvirile lor benevole atât spre scopul zidirii cât și pe al înzestrării interne a bisericii, și a nume:

Andrei Nistor jude comunal și soția sa Gafia Vălean 140 fl., Andrei Maxin econom 140 fl., Georgiu Rus și soția sa Gafia Bușecan 30 fl., Nuț Rus curator primariu și soția sa Gafia Marchiș 110 fl., Marc Duma 110 fl., Nuț Firte Negru și Georgiu și Pinte Giurge câte 15 fl., George Marchiș lui Todor 8 fl., Vid. Teodor Berintian, Nuț Bușecan a Vas., Griga Marchiș, Georgiu Marchiș a Țil., Ștefan Gitta și fiul său Nuț, Simeon Gitta econom, Vasiliu Chiș și fiul său Georgiu câte 10 fl., Ștefan Fusariu 2 fl., Catița Maxin 3 fl. 60 cr., Simeon Chiș 2 fl., Mitru Vălean a George 4 fl., Georgiu Tarța, Nuț Giurge, Lica Ileaș, Simeon Pop, Ioan Duma, Miron Marchiș câte 2 fl., Nuț Bușecan a Grigi,

Nuț Pop, Georgiu Gitta a Ștefan, Gavriil Lauran, Nuc Chiș câte 5 fl., Ioan Marchiș a Trifan 7 fl., Vid. Pelagia Marchiș 55 fl., Vid. Ana Giurge 5 fl., Georgiu Marchiș a Mihai, Georgiu Marchiș a Șil, Țilică Marchiș a Todor câte 3 fl., Gavriil Bușecan 4 fl., Timofia Șerpe 2 fl., Nuț Vălean a Georgiu, Zaharia Firte a Nuț, Ștefan Rus câte 1 fl., Țilica Marchiș a Pelagi 50 cr., Georgiu Trifan 5 fl. Suma suprasolvirilor benevole de la poporeni 777 fl. 10 cr.

Când după ostenelă de 7 ani dăm mulțămită adorabilei Provedințe dumnezeesci, că ne-a ajutat spre mai mare mărire a lui Dumnezeu a sevârși zidirea bisericii noastre, numai atâta avem de a mai adauge, că preainduratul Dumnezeu să le răsplătescă după mare îndurarea sa tuturor generoșilor noștri binefăcători!

Tâmbaia, 27 Ianuariu 1899.

Romul Marchiș
preot gr. cat. de Tâmbaia.

Nuț Rus
curator primariu.

Gavriil Bușecan
curator secundariu.

Nro 10—1899.

Convocare.

Adunarea generală a Reuniunii Femeilor române gr. cat. din Blaș se va ține în 12 Martie a. c. la 10 ore a. m. în sala de desen a gimnasiului din loc. Invităm la acesta pe toți membrii și binevoitorii Reuniunii.

Ordinea de zi: 1. Deschiderea adunării. 2. Raportul comitetului. 3. Raport despre rațiunile anului 1898. 4. Alegerea comisiunilor: a) pentru censurarea raportului de sub 2 și înscrierea membrilor noi, b) pentru revizuirea rațiunilor. 5. Raportul comisiunilor. 6. Eventuale propuneri. 7. Esmițerea unei comisiuni pentru verificarea procesului verbal luat în această adunare. 8. Închiderea adunării.

Din ședința Comitetului Reuniunii Femeilor române gr. cat. din Blaș ținută la 15 Februar 1899.

Aurelia n. Solomon
presidentă.

Dr Ambrosi Cheșan
secretar.

Noutăți.

Întru mărirea lui Dumnezeu. Alesandru Berindeanu vicecurator în Cianul mare și soția sa Raveca nasc. Oros au procurat pe sama bisericii noastre un luster de bronz împodobit cu sticlă, foarte frumos, în preț de 33 fl., ér Nicolae Mocan alui Danilă a cumpărat pentru pruncii școlari mai miseri 10 tablite de piatră și țeruse, pentru cari fapte adevărat creștinesci, și pe această cale își țin de datorință a le aduce mulțămită sinceră; dea bunul Dumnezeu, să se găsească cât de mulți imitatori în ast fel de fapte, ce servesc numai spre mărirea lui Dumnezeu și spre mântuirea sufletelor; căci numai prin alipirea lângă s. maică biserica și școlă vom mai pute esista ca popor român în aceste timpuri de grea încercare pentru noi Români. Cianul mare, 1 Martie 1899. Iuliu Socol co-operat. gr. cat.

Sănătatea Sf. Sale Pontificalui. Scirile primite la închierea foil relative la sănătatea Sfinției Sale sînt mai linisitoare. Drii Lapponi și Mazzoni au operat fistula, care de multă vreme nelinistesce sănătatea Sfințului Părinte. Operația a succes deplin și ferbințala a scădută la 37-5°. Dorim deplină însănătoșare locoșitorului Dnui Christos!

Evangelia Reginei din România. M. S. Regina Elisabeta a României a pregătit pentru catedrala de la Curtea de Argeș o evanghelie, care e o operă de artă. Întrégă cartea e scrisă și ilustrată de M. Sa. Admirabila lucrare a Reginei e espusă acum în Ateneul din Bucuresci. Mobila, pe care e aședată, e a nume esecutată la Viena și e și această o lucrare de mare preț.

Din dieceza de Gherla. Tit Bud, paroch în Sat-Sugatag, a fost strămutat la parochia nouă din Siget, unde s'a făcut și sediul vicariatului de Maramurăș. Sint mai bine de 35 ani, de când Românii greco-catolici s'au separat de cătră Ruteni, și de atunci Românii n'au în Siget nici biserica, nici școlă. Ei s'au silit deci, să-și clădescă biserica și casă parochială, și residența vicarului episcopesc să se strămute acolo. Sub guvernele liberale cestiunea s'a amănat și trăgănat mult, până ce în fine a isbutit. Poporul român gr. cat. din Siget, care e foarte sêrac, cu jertfe vrednice de admirat a edificat acum o biserica.

Concurs. La stațiunea docentală din Băisóra în protopopiatul Indolului prin această se escrie concurs cu termin de 15/3 Martie 1899 pe lângă următoarele emolumente: a) Ajutor de stat 150 fl. conform decisiunii Înaltului Ministeriului r. u. de culte și instrucțiunea publică de dto 8 Decembre 1898 Nr. 74866, b) Din repartițiune pe popor 150 fl. în rate egale în 1 Octobri, 1 Ianuar, 1 Aprilie și 1 Iulie, c) Cuartir o chilie cu tindă în edificiul școlii, d) Grădină și curte de 301°.

O comună românească distrusă prin foc. Un incendiu teribil a nimicuit aproape total comuna românească Pantică (Pânczel-Ceh) în comitatul Solnoc-Dobăca. 38 familii române au rămas pe stradă, acum în gerul iernii, avisați la ajutorul creștinilor cu inimă. Miseria e înfiorătoare. Un ajutor grabnic se așteptă de la toți Românii cu bunăstare. . .

Ofițer român în Congo. Cetim în „Timpul”, că locotenentul Sever Plencianu e șeful unei zone din statul Congo. Absolvând studiile în școlă de cavalerie din Ypres (Belgia) și întors în țară a intrat la roșiori. Doră înse, să plece la Congo, însuflețit de opera civilisătoare a acelor locuri sêlbatic. Dimisionând din armata română a plecat spre Congo unde a ajuns în oficiul, care îl are acum. Ofițer distins și iubit, conșanșionalul nostru va face fală nêmului românesc.

În atențiunea oelor ce plătesc dare. Pentru darea neplătită pe cuartalul I din anul curent nu îi permis, să se lea interese de întârziare, din motivul, că sub durata ex-lexului nime nu e obligat, să plătescă contribuție.

„Arieșana”, institut de credit și economii în Turda și-a ținut la 25 Faur adunarea generală. Din raportul prezentat apare, că institutul, în butul concurenței celor trei institute străine, cari sînt în loc, face mereu progrese. Singuraticile conturi arată o creștere de câte 10 mil fl., ér venitul realizat de fl. 8186-80 cr. e aproape cu 800 mai mare ca mai înainte. În vederea acestora și dividenda s'a ridicat de la 6 la 7%. În adunarea această s'a ales în direcțiune pe lângă cei vechi Artemi Codarcea, protopop în Turda, și în comitetul de supraveghiare Dnii Val. Poruș și Dr Eugeniu Pădăcean.

Sortire de obiecte. Sortirea de obiecte a Reuniunii Femeilor române greco-catolice din Blaș s'a ținut la 25 Februar st. n. a. c. în prezența unui public foarte numeros. Câștigurile principale cad pe numerii: 4784, 435, 2862, 773, 448, 3432, 967, 2176, 3672, 2097, 3202. Venitul realizat din această sortire trece preste 2000 corone.

Munte vulcanic la esposiția din Paris. Cu ocaziunea marelui esposițiunii din 1900 se proiectează a se ridica la Paris un mare munte vulcanic făcut din fier, care va avé o basă de 450 m. și o înălțime de 135 m. Pe crater vor ieși vapori artificiali colorați. Pe còstele muntelui vor fi plantați de olivi și vii, isvòre de apă ș. a. În interiorul vulcanului se vor vedé scene din „Infernul” lui Dante, și de asupra intrării se va ceti frasa „Lasciate ogni speranza voi ch'entrate!”

Necrolog. † Ioan Gherghel preot deficient în Torcla, protop. Cichindeal, a repausat la 21 Ianuariu n. a. c. în vristă de 50 ani și în al 20-lea an al preoției.

În veci amintirea lui!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Credința vécurilor creștine celor dintâi în fecioria Născătoarei de Dumnezeu.

(Continuare.)

În ce chip s. Atanasiu în polemia sa cea asupra docetismului Apolinariștilor preste tot amintesc a nume pe mama lui Isus, în tocmai așa face el și de alte ori. Împotriva „vecinicii trupului lui Christos” bună oră se exprimă în aceeași scriere în chipul următoriu: „Dară voi ziceți, că necreat (trupul) s'a făcut, ce (pentru că) a fost unit cu cel necreat (cu Logos). Se va vedé, că greșéla vóstră se va dovedi de atare. Căci împreunarea trupului cu dumnezeirea Cuvîntului se derivă din pântecel de mamă, căci de acolo a dat aceluia (trupului) originea Cuvîntul, când s'a pogorit din cer. Acela (trupul) adevă nu a fost, mai înainte de ce a venit Cuvîntul, ori mai înainte de Născătoarea de Dumnezeu Maria, a cărei origine se derivă de la Adam, a cărei neam se derivă de la Avraam și de la David în tocmai ca și cel al mirelui ei Iosif. Căci ei erau doi în un trup, pe cum e scris (I Moisi 2, 24), nu prin amestecare împrumutată, ci pentru că își derivau originea din aceeași trupină; căci e adevărit, că ei au rămas nepetați. Se nasce deci Christos în Vitleem cetatea Iudei și numesce tatăl său pe Iosif, care avea ca Maria aceeași origine de la David.“¹⁾

Împotriva docetismului și sarcolatriei de o dată se îndreptă s. Atanasiu în epistola către episcopul din Corint Epictet scriind: „Așa, dară, omenesc de la fire și adevărat a fost trupul Domnului, care a purces din Maria, pe cum spun sfințele Scripturi; adevărat, zic, căci a fost același cu al nostru. Că Maria e o soră a noastră, că noi toți ne tragem de la Adam.“²⁾ Și împotriva supunerii Patrimii protesteză în aceeași scriere zicând: „Înse foarte tare vor roși aceia, cari măcar și numai o dată au cugetat, că în locul Treimii ar puté, să fie o Patrimie, dacă ar zice ore cine, că trupul (lui Christos) se trage din Maria. Căci, — zic ei, — dacă declarăm trupul de o ființă cu Cuvîntul, atunci Treimea rămâne Treime, fiind că Cuvîntul nu introduce într'însa nimica din a fară; dar dacă supunem un trup omenesc, produs din Maria, atunci fiind că trupul după substanța sa e ore ce estern, și Cuvîntul locuesce într'însul, e neapărat de lipsă, că pentru adaugerea trupului în locul Treimii să resulte o Patrimie.“³⁾ Deja din acestea se vede limpede, în ce chip altera apolinarismul și învățătura bisericii cea referitoare la Maria. Încă și mai limpede se vede acésta din nisce cuvinte de ale s. Gregoriu din Nissa. Acesta voinde, să dovedescă absurditatea învățaturii despre vecinicia trupului lui Christos, se folosesc de următorul fel de demonstrare: „Dacă trupul e vecinic, dacă cel din Maria (*τοῦ ἐκ Μαρίας*) a fost mai înainte de nascerea lui Avraam, atunci Fecioara e mai veche de cât Nachor; ba și mai înainte de Adam e Maria. Dar ce zic? Ea e mai veche de cât compositia celor ce există, ba mai străveche de cât zidirea lumii. Căci dacă el (Fiul) a primit trup din Fecioara, érá trupul se numesce Isus, dacă mai de parte adevăresce Apostolul, că acela e mai înainte de univers, atunci e limpede, că omul acela bun (Apolinare) dovedesce, că și Maria încă are, să se cugete împreună cu vecinicia Tatălui.“⁴⁾ Érá mai la vale după ce a reprodus argumentele contrariului său, continuă ast fel: „— El zice, că din cer s'a pogorit omul, și totuși e pe pământ Maria, pe pământ peștera, pământesci ieslele. Și în ce chip ne strămută ore acela pe om din cer aci pe pământ? Scriptura întregă consună cu privire la Fecioara, la nascere, la trup, la fașii, la țite, la iesle, la sculele omenesci, și acesta totuși își întorce privirea de la toate acestea și formeză Logosului și lipesce de el alt om fără de rădăcină, și care nu stă în legătură cu firea noastră.“⁵⁾ Cu ceva mai la vale pune pe Maria încă și mai pe primul plan: „— Éráși zic, că s'a dat ultării Maria, căreia Gavriil II aduce buna vestire, preste care, pe cum credem, s'a pogorit sfîntul Spirit, pe carea o a umbrit puterea celui Preaînalt, de la care se nasce Isus —; sați dovedescă deci, că nu pe pământ e Fecioara, sați nu ne plăsmuescă un om ceresc. El nu se teme, că mai puțin erudiții ar puté, să păcătuescă împotriva dumnezeirii prin aceea, că primind omenirea

nu ar voi, să concédă dumnezeirea. Căci nascerea din muiere cuprinde omenescul, érá fecioria, carea servia nascerii, dovedia supraomenescul.“¹⁾

În cele ce am zis până aci, credem a fi arătat, că în tocmai pe cum au făcut și păreri eretice de mai înainte cele referitoare la Christos, în tocmai așa au mestecat în lupta de păreri pe Maria și eresele ariane și antiariane. Adevărat, că dovedirea acésta o am făcut în partea cea mai mare provocându-ne la scrieri de ale creștinilor erudiți, și de aceea s'ar păré, ca și cum totă cestiunea acésta ar fi fost numai o cestiune de controversă erudită, de care ar fi stat de parte massa credincioșilor. Înse am observat deja mai la deal, că apostolii eresei ariane în curénd au cercat, să cucerescă și poporul pe sama învățăturilor sale. Că cestiunea acésta nu a fost numai a erudiților, ci a fost de interes general, se vede mai de parte și de acolo, că pe cum asemenea am arătat mai la deal, s'a cuprins cu ea și o mulțime de sinóde, ba chiar și împérați. Scim mai de parte, că Ariu a îmbrăcat învățăturile sale și în „cântece pe sama marinarilor, morarilor și călătorilor“,²⁾ și istoriograful Socrate ne mai spune, că „decurgea o luptă dialectică în toate familiile“,³⁾ ba s. Gregoriu de Nissa ne mai spune și următoarele: „Tóte cele din cetate sînt pline de ómeni de aceia, cari dogmatisează despre lucrurile cele necuprinse, ulițele, tîrgurile, neguțatori de haîne, cei ce șed la mesele schimbătorilor de bani, cei ce se neguțatoresc cu articli de mîncare. Dacă întrebî pe ore cine, căți oboli cere pe o marfă, el îți dogmatisează ore ce despre firea generată și cea negenerată. Dacă întrebî de prețul pînii, el îți răspunde: „Tatăl e mai mare de cât Fiul, și Fiul e subordonat Tatălui.“ Dacă întrebî: „Gata e baea?“ el îți răspunde: „Fiul lui Dumnezeu e zidit din nimica.“⁴⁾ Adevărat că icóna acésta zugrăvită în chip așa de intuitiv e mai de aprópe cea a Constantinopolului. Dară pe lângă mania de a dogmatisa cea lătită pretutindenia, putem privi icóna acésta și de icóna tuturor cetăților, cel puțin a celor din Orient. Putem supune de lucru sigur, că învățatori bisericesci începénd de la patriarhi și până jos la preoții sătenesci, aveau îndemn și prilej mai mult de cât de ajuns spre a se îndrepta către popor în predici și omilii cu aceleși argumente, cari le propun tot ei în scrierile sale sciințifice. Și dacă poporul și cu prilejurile acestea aușia érá și érá numele „Maria“, acésta putea, să contribuescă numai la aceea, ca icóna Maicii lui Christos cea glorificată prin întregă istoria de până atunci să i-se întipărescă din ce în ce tot mai adânc ca o parte întregitoare a conceptelor lui de credință.

Dară lucrul nu s'a mărginit numai la efectul acesta general și mai mult secundar. Cestiunea, carea ne ocupă, a făcut un paș pozitiv înainte prin o expresie, carea póte că se deriva deja din vécul al III-lea, dară acum a ajuns, să se folosescă mai des față cu eresele christologice din vécul al IV-lea. Expresia acésta am aușit-o deja mai la deal de câte va óri de la s. Atanasiu; ea e titlul *Θεοτοκος*, „Născătoare de Dumnezeu“, care de acum înainte se dá preasfîntei Fecioare. În dată episcopul de Alexandria Alexandru îl folosesc în una din epistolele acelea, cari le-a îndreptat către alți episcopi scriindu-le despre eresa preotului său Ariu: „Isus Christos, care din Născătoarea de Dumnezeu Maria a primit trup cu adevărat și nu numai la părere.“⁵⁾ A fară de dînsul, pe cum am zis, au mai folosit expresia acésta s. Atanasiu și a nume cel puțin în zece locuri, mai de parte istoriograful Eusebiu, ss. Gregoriu de Nazianz și de Nissa, s. Chrisostom, Filo episcopul de Carpasia, s. Ciril episcopul Ierusalimului, s. Epifaniu episcopul Ciprului și Teodor din Mopsvestia.⁶⁾ Aceștia toți au fost scriitori din vécul al IV-lea. Ei folosiaș expresia acésta une oria numai ca în trecăt. Așa s. Atanasiu scriind: „Ángerul arătându-se

¹⁾ Ibid. XXXVII.

²⁾ Neander, Kirchengesch. II. pag. 616.

³⁾ Ibid. pag. 627.

⁴⁾ S. Greg. Niss. Orat. de deit. Fil. et Sp. s. T. III. f. 466; la Neander I. c. pag. 627. A. 7.

⁵⁾ Alex. episc. Alex. op. de Arian. haer. c. XII.

⁶⁾ S. Atan. c. Apoll. I. 4. 12. 13; orat. c. Arian. III. 14. 29. 33; IV. 32; de incarn. et c. Arian. 8, 22; Eus. Quaest. ad Marimum, Angelo Mai Vet. patr. nova coll. I. pag. 69 urr.; s. Greg. Naz. ad Cledon. presb. epist. I. ed. Morell. Paris 1630. I. pag. 758; orat. XXXV. pag. 564; Philon. episc. Carpas. enarrat. in Cant. cant. la Galland. IX. pag. 738. 746. 751; s. Greg. Nyss. de occursu Dom. T. III. pag. 460 de două ori; epist. ad Ambros. T. III. pag. 660; s. Epiph. Ancorat. c. 75; s. Cyrill. Hieros. Catech. X. 19; s. Chrysost. homil. LXII. T. VI; Theod. Mops. cf. Hefele Conciliengesch. II. pag. 563.

¹⁾ S. Atan. c. Apoll. I. 4.

²⁾ S. Atan. ad Epictet. ep. 7. T. I. pag. 906.

³⁾ Ibid. 8.

⁴⁾ S. Greg. Niss. Antirrh. adv. Apoll. XIII. la Galland. VI. pag. 527.

⁵⁾ Ibid. XXXIII.

declară, că l-a trimis Domnul, în ce chip o declarase această Gavriil lui Zacharie și Născătoarei de Dumnezeu Maria.¹⁾ „Care a primit trup din Fecióra Maria Născătoarea de Dumnezeu.“²⁾ „Ioan saltă deja în pânțele mamei sale de bucurie la glasul Născătoarei de Dumnezeu Maria.“³⁾ „Trupul născut din Născătoarea de Dumnezeu Maria.“⁴⁾ „Ceea ce arhangelul a zis-o către însă-și Născătoarea de Dumnezeu.“⁵⁾ Așa face și Eusebiu înșirând cele patru Marii ale Evangheliei și deosebind pe „Născătoarea de Dumnezeu“ de cele alalte trei Marii.⁶⁾ De alte ori expresia această se țese mai strâns în polemia îndreptată împotriva părerilor greșite și se opune acestor păreri, ceea ce am văzut deja și mai

la deal și putem, să vedem și din cuvintele următoare ale s. Atanașiu: „Dumnezeu e deci cel născut din Fecióra și făcut din Maria Născătoarea de Dumnezeu.“¹⁾ O a treia clasă de texturi grăesce în sfârșit despre expresia această ca despre o recerință neapărată a ortodoxiei. Așa certy s. Gregoriu de Nissa pe cei ce ar fi îndrăznit, să numescă Născătoare de om pe sfânta Fecióra Născătoarea de Dumnezeu,²⁾ și s. Gregoriu de Nazianz statorosec propoziția: „Cel ce pe Maria nu o primesce de Născătoare de Dumnezeu, acela e osebit de dumnezeire.“³⁾

(Va urma.)

1) S. Atan. orat. III. 14. c. Arian. T. I. pag. 563.

2) Ibid. pag. 579.

3) Ibid. pag. 583.

4) Ibid.

5) Ibid. Orat. IV. 32. pag. 642.

6) Ena. I. c.

1) S. Atan. de incarn. et c. Arian. 22. T. I. pag. 889.

2) Epist. ad Ambros. T. III. pag. 660.

3) Ad Cledon. presb. epist. T. I. pag. 758.

Jertfa superstițiunii.

(Continuare.)

Așa a trecut o bucată de vreme, până Clara începu a întreba cu o voce înecată de suspine: „Dar scrisoarea . . . scrisoarea! Spune unchiule dragă, ce e scris în ea?“

Bătrânul preot, în speranța că va atrage atențiunea ficei sale adoptive asupra scirilor mai neînsemnate ce cuprindea epistola și astfel va potoli primul foc al durerii copleșitoare, începu a-i citi scrisoarea cu o voce liniștită, iar Clara îl asculta cu expresia durerii în față, și urmăria cu suspine adânci toate cuvintele, ce se referiau la înmormântarea și ultimele momente a surorii sale. Se vedea, că scriitoarea nedeprinsă s'a luptat mult cu aranjarea cuvintelor, pentru ca să le înfățișeze într'un mod convenit și n'a lăsat neatinsă nici chiar cele mai mici detalii. Bătrânul preot plin de esperințe cum era, fără leac de urmă de răutate înse în sufletul său, vedea parcă în șirele vitregii, cum această cercă să își liniștească propria conștiință, amintind încă o dată de viața ficei sale vitrege, față de care n'a fost indiferentă nici ea. Mai târziu în mintea sa s'a ivit un alt gând, care explica toate acestea alt cum. Și ori cât de mult se nisuia bătrânul, să-l alunge din capul său, l-a fost zădarnic, gândul i-s'a imprimat în minte ca într'un cap de Gorgonă.

Era aproape, să termine scrisoarea, mai avea numai câte va cuvinte. Din hieroglifile țerancii descifrează următoarea frasă: O, cu cât greu m'am despărțit de mica Anuță, pe care zi și noapte am purtat-o în brațele mele și l-am dat îngrijirile de lipsă. Și când a fost în sicriu l-am pus în mână un buchet de floricele și l-am încălțat păpușii cel de postav al Clarei, cari ei l-au fost prea mică și de aceea l-a adus tatăl său a casă astă toamnă, când a fost la Negrilesi.“

Fața întristată a Clarei luă de o dată expresia unei spaime de morțe: „Dar Dumnezeule, atunci și eu trebuie să mor!“ zise ea tremurând în tot corpul și cădând pe scaun palidă de frică.

„Tu? . . . De ce?“ întrebă unchiul surprins și înspălmîntat.

„Căci mi-a înmormîntat păpușii cu ea. Unchiule, unchiule, nu știu, că atunci când moro cine va și îngropi cu el vre o batistă, cămeșe, păpușii sau alte lucruri de a unui

prietin său rudeni, mortul îl trage și pe acela la sine?“

„Dar copilă, acesta este o superstiție deșertă. Nu știu tu, că religia creștină opresce superstițiile și le consideră de păcat?“ o admonia bunul preot.

„Nu, unchiule,“ zise Clara cu cea mai serioasă convingere. „Acesta nu e superstiție, acesta o știu toți oamenii de la noi din sat. De câte ori s'a adevărit, că dând unui mort un lucru de a unui viu tot de una l-a urmat în mormînt. Pe cum se putredesc lucrurile în sicriu, așa se topesc și se uscă pe picioare și cel a cărui a fost.“ — Și cu o mișcare de grăză își îngropă din nou mâinile în palme, ca și când ar voi, să-și alunge o idee, ce o stăpâna.

„Dar Claro, eu te țin pe tine cu mult mai cu minte de cât ca să crezi așa ceva“, îi zise unchiul cu o expresiune de mânie și îngrijire.

„Cum să nu crezi, ceea ce ai văzut cu ochii?“ îi răspunse Clara privind-l tristă. „Când a murit Radu, feciorul vecinului Bogdan, Firuța cea bălae, care îi era mirsă, a zis, că nici ea nu voesc să mai trăiesc. Ea l-a pus în sicriu la gât cărpa ei cea de mătășă roșă, și abia a început a se putredii, și și dînsa s'a dus la el în gropă.“

„Dar copilă, fi cu minte!“ îi zise bătrânul aproape ieșindu-și din răbdare. Nu cărpa, ci iubirea și jalea ei cea mare pentru Radu a dus-o în gropă.“

„Amîndouă unchiule, și iubirea și cărpa!“ adause ea cu un fel de îndărătnicie în față și gesturi, „și așa se va întimpla și cu mine ca și cu Firuța. Eu încă am iubit mult pe Anuța, și când păpușii, ee acoper picioarele ei albe și reci ca de ceară, vor putredii și se vor prefăce în pulbere, atunci nici eu nu voi mai fi între cei vii. Și când me vor îngropa și tu vei arunca cea dintâi mână de pămînt de-asupra sicriului meu, te vei convinge, că am avut dreptate.“

Și îngrozită din nou de șirul de impresii negre, ce se desvăliau în micul ei cap, cădu pe un scaun leșinat. Preotul spăriat chemă pe bucătăreasa într'ajutor.

Când sosi bătrâna și vădu pe Clara, palidă și aproape fără simțire, întrebă înspălmîntată, ce i-s'a întimplat? Preotul îi spuse pe scurt cele petrecute deplin convins, că bătrâna servitoare va afla neînsemnată această istorioră și va ști ușor înbuna pe

Clara. Se înșelă înse. Căci economa sa desnădejduită își frângea mâinile și întări toate temerile de mai înainte ale Clarei. Preotului l-a trebuit nu puțină ostentă, până să o aducă în poziția de a grăbi în ajutorul leșinatei. Nici acum înse nu înceta de a se jeli și a plânge. Și dacă le făcuse aceste, până ce Clara era încă fără simțiri mai mergea, căci nu ar fi avut urmări primejdioase, acum înse când copila era trezită, negrele ei prevestiri potențau durerea, și spaimea copilei și cuvintele preotului, care combătea superstiția, erau pleavă aruncată în vînt.

Cina decurse destul de trist. Clara plângea și abia atinse mîncarea și chiar nici unchiului nu-i tîcni nimic. Mortea Anuței și durerea fratelui său îl întristă mult și de câte ori își privia conmesana îl cuprindea un amestec de mânie și de milă pentru nesocotela ei, așa, că nu scia care sentiment îl apasă mai greu. De aceea a ridicat masa mai de grabă ca altă dată și zicînd rugăciunea îndatinată sfătui pe fica sa adoptivă de a înceta cu plînsul ducîndu-se, să se culce. „După ce vei fi durmit, copila mea,“ îi zise el, „vor sbura mare parte din cugetele tale morose; vei jeli pe sora ta, fără de spaimea necreștină a superstițiunilor, de care ai fost cuprinsă astă sară.“

Clara îi sărută în tăcere mâna clătînd ușor cu căpșorul ei blond. Preotul făcu semnul sfintei cruci preste dînsa și îi atinse cu dragoste obrazii roși de plîns. Zicînd „noapte bună unchiule,“ copila ieși.

Clara urcă scara spre odăița ei încet, nu cu pașii săi vioi și elastici de altă dată. Întrînd își aruncă privirea în golul ce o împrejmuia; peptul i-se ridică dureros și inima îi bătea cu putere. Se aruncă în genunchi înaintea patului, își ascunse capul în perini și întregă ei ființă se cutremură de puternice suspine. Un timp lung ținu această isbucnire a durerii ce o chinuia, apoi se ridică sleită de putere, înse mai liniștită. Își aruncă privirea tristă prin odaie oprindu-o asupra fridei, care cuprindea odinioară cărțile unui călugăr învățat și sub perdeaua, unde azi atrnau rochițele ei de duminică, asupra dulapului antic și a celor două scaune de stejar și asupra patului, de-asupra căruia era frumosul crucifix, decorat cu o creangă de salcie de la duminică florilor.

(Va urma.)

Economie.

Sfaturi economice pe Mărțișor.

A casă. Să se pregătescă sămânțurile pentru sămânatul primăverilor. Bucatele din magazine să se întorcă și în luna acesta. Să se continue sfărmitul cucuruzului.

Gardurile și șanțurile să se pună în stare bună.

Sămânătura de cucuruz se poate da în parte acum, și se poate face îngrijire de secerătorii; tot asemenea se pot da în parte și luncile. Datul în parte e un metod foarte bun de economisare, pentru că proprietarul nu se păgubește, ăr poporul lucrător se ajută foarte mult; tocmai de aceea nu se poate recomanda destul.

La grajduri. Vitele de jung așteptă în luna acesta, după începerea lucrului de câmp, o îngrijire deosebită. Nutrețul cel mai bun trebuie dat acum la vite, ca să potă purta greutatea lucrului.

Mânzilor de 10—12 zile trebuie deja dați la ovės, imbindu-i de 4—5 ori pe zi din mână și sporind porția din zi în zi, ast fel, în cât un mânz de 4—5 săptămâni să capete cel puțin $\frac{1}{2}$ kilo pe zi; dacă ajunge mânzul la vrsta de trei luni, trebuie să-i dăm pe zi cel puțin 3—4 kilo ovės și 2 kilo fîn. Să nu lăsăm mânzilor să sugă, când mamele lor sînt oboșite de lucru și asudate. Iepele încă nefetate să se ducă de căpăstru la plimbare, de ore ce mișcarea moderată le prinde bine.

Grijă deosebită cer și vacile fătate pe eum și vițeii tineri. Vițeii de 2—3 săptămâni în zile frumoase și călduroase se pot lăsa în liber, ca să mai facă ceva mișcare. Grajdurile cer acum mai mult ca ori când ventilație corespunzătoare.

Dacă la vițeii s'ar ivi păduchi, ceea ce se întâmplă foarte des, să se frece cu prav de insecte și să se lege cu ceva cârpă ori sac, ca să nu dispară mirosul pulverei.

Oile se pot trimite în luna acesta la pășune mai verde, dar dimineața și seara să li-se dea ceva nutreț uscat, fie chiar și paie. Pe holde și pe lunci noroite să nu le trimitem la nici o întâmplare.

Purceii din Faur, dar mai ales scrăfele fătate trebuie grijite bine, și nutrețul arătat la luna premărgătoare să nu le lipsescă. Purceilor de la 6 săptămâni în colo să li-se dea $\frac{1}{2}$ —1 litră cucuruz. Mișcarea în liber este de foarte mare folos pentru purcei.

Galițele încă trebuie îngrijite special. Mai mare grijă cer ratele și gășcele; până nu ouă, nu trebuie scoase din cotigar. Gășcele se pot aședa la clocit. Curcile să nu se lase a cloci până la sfârșitul lunii; curcile ce clocesc trebuie mișcate zilnic de pe ouă, alt cum ele nu se mișcă de fel. Găinile se pot pune la clocit neîntrerupt. Galițele, cari clocesc, să aibă de mâncare tot de una. Puii scoși în luna acesta să se ferescă de frig și numai în zile calde să fie scoși la liber.

La câmp. Sămânăturile de toamnă în luna acesta cer o îngrijire deosebită; nici un fel de apă să nu lăsăm pe ele, alt cum holda se poate prăpădi.

Dacă se sbicesce locul, luțerniștile și trifoiștile să se grape și să se calce cu trăvălicul. Lucrul acesta nici nu se poate recomanda destul, nici nu se poate prețui de ajuns. Scopul acestei lucrări este, ca pământul să se deschidă înaintea influinței soarelui și a aerului. Tocmai de aceea lucrul acesta să nu se facă prea curând, ci numai după ce vegetațiunea a pornit deja.

În holda de toamnă se poate sămăna trifoiu; mai bună sămânță de trifoiu e tot de una cea galbină și violetă.

Să nu întârziăm cu sămânătura de primăvară, de ore ce dacă evaporă o dată umezela și vine o primăvară secetă, nu prea succede ovėsul și orzul; tocmai de aceea e bine, dacă sămânătura de orz o călcăm în dată cu trăvălicul, ăr ovėsul după ce a crescut deja vre o câțil va centimetri. Prin

călcatul cu trăvălicul se oprește umezela în pământ, se înainteză resărirea sămânăturii și eventual se ușurează și recolta, putendu-se lucra cu căsa fără greutate.

Cum e a se face sămânătura: *des ori rar*, e o cestiune, asupra căreia nici acum nu se unesc economii nostri. E datina a se sămăna primăverile mai rar, ăr sămânătura de toamnă mai des, pe când tocmai din contra ar trebui să se samene mai des primăverile, ăr cele de toamnă mai rar, de ore ce primăverile n'au timp de a înfrăți și ast fel mai ușor poate să apuce la putere în ele burniana și neghina.

Holdele, dacă așa cere lipsa, trebuie plivite, eventual gunoite cu gunoii putred amestecat cu pământ.

Pe lunci să nu se mai umble cu carăle; urmele, ogașele fac pagubi mari. Gunoiul, curățitul, șanțuitul luncilor se poate continua. Vite mari să nu se trimită primăvara la pășunat pe lunci; urmele fac pagubă mare; de ore ce întârzie creșterea ferburilor tocmai pe când e mai repede.

La grădină. Săditul pomilor este unul dintre cele mai de căpetenie lucruri din luna acesta. Oltoii să nu ajungă în pământ mai afund de cum au fost mai înainte. Curățitul și gunoiul oltoilor e tot la ordinea zilei. Asemenea e a se grăbi cu curățitul cuiburilor de omide. Dacă omidele ar fi eșit deja, atunci e consult a fuma cuiburile de omide cu pucioasă de aceea, cu care se afumă buțile. De mirosul pucioșei omidele pică la pământ, unde se pot nimici prin călcarea cu picioarele.

În grădina de legumi să se porțe grijă de melegare, de ventilarea și adumbrirea lor. Răsădul de curechiu trebuie dat între amezi la aer și căldură liberă, ca să se întărească. Se poate sămăna în melegare: curechiu (varză), cartișol, cėpă, zeller, patlagele (paradise), salată.

Se începe sămânatul și în liber, a nume se sămăna: petrănjei, păstărnaci, morcovi, spinat, maeris, sălată, cėpă, mazere dulce și ridichi de lună. Se poate sădi aiul, crumpele de vară, cari înse trebuie ferite de îngheț.

La vie. Se continuă gunoiul. Când permite timpul se desgrăpă și se taie via, dacă nu s'ar fi făcut din toamnă tăiatul. Cepurile, înainte de ce s'ar aședa la locul lor, se aședă în năsip umez, ori și mai bine în apă de plėe, ori de riu, firesc că numai partea de jos cam de o palmă; prin asta se pot deosebi vițele defectuoase, de ore ce ochiurile nu se umflă la cele ce nu fac rădăcină. Tot acum se pot curăți trunchii și de la vițele bătrâne; lucru care e indispensabil pentru rețnoirea și conservarea viei.

Să adunăm nuele pentru legatul viei; cele mai bune sînt nuelele de salcă.

La pivniță, pe lângă ventilatul și curățitul pivniței, afumatul buților și umplutul buților cu vin, mai e trasul vinului nou, unde încă nu s'ar fi făcut, și trasul al doilea, unde s'a făcut deja în Decembrie. Trasul vinului din Mărțișor nu se mai poate amăna. Tot acum trebuie să se tragă și vinul cel vechiu. Vinurile noue să se tragă la aer, lăsând să curgă în ciubere, ăr cele vechi să se tragă cu țevi de kautschuk, fără a veni în atingere cu aerul, ca aroma și mirosul lor să nu potă evapora.

La pădure. Tăietura și răritul trebuie în luna asta să se termineze. După ce s'a început circulația sucului, nu trebuie să se mai taie nici lemn de lucru, nici lemn de unelte, ci cel mult până la sfârșitul lunii se mai pot tăia lemne de foc. Să se stirpescă trunchii rămași, și se poate începe arsul cărbunilor.

În luna acesta fiind mai dese focurile de prin păduri, să se porțe grijă, ca păstorii și băieții să nu facă foc în apropierea pădurilor.

Bibliografie.

A apărut:

Românii din Transilvania la 1733 e titlul unei interesante broșuri publicate de dl *Nicolau Togan* capelanul gr. cat. din Sibiu. Ea cuprinde conscripția făcută de Episcopul Inocențiu Klein la mandatul împăratului Carol VI. Nu începe îndoelă, că broșura acesta va face foarte bune servicii istoriografilor, și dl Togan merită totă lauda pentru osteneța, ce și-a dat copiind această statistică din biblioteca Brukenthal. Spre mai mare ușurare Dsa a adaus la sfârșit un conspect statistic. Broșura costă 30 cr.

Alsófehér vármegye 1848—49-ben, írta Szilágyi Farkas. 8° mare XXVIII+448 pag., prețul 3 fl. Publicațiunea prezintă e o parte din monografia comitatului Albei infer. Autorul pomenesc în prefață, că apucând péna, să descrie evenimentele, cari au conturbat așa de mult bună înțelegerea dintre națiunile conlocuitoare, cât nici acum după trecerea unui jumătate de veac, nu s'a mai putut restabili. — a desbrăcat ori ce considerație și preocupare și va judeca într'o formă pe magiar și pe sas și pe român. Și pentru ca să nu atingă susceptibilitatea concetățenilor români, îi va numi pe acestia nu cu numele de *aláh*, ci cu numirea de *román*, pretinsă în ședința a II a adunării din 15 Maiu 1848. Anunțând de o cam dată apariția acestei scrieri, sperăm, să revenim asupra cuprinsului ei.

„**Folia scolastică**“ Nr. 2 cu următorul cuprins interesant și variat: *Luminéză-te și vei fi!* de Ioan F. Negruț, *George Șincai de Șinca și școlile populare române*, de Ioan Raț, *Științele naturale în școala populară*, de Teod. Văndor. *Împărțirea orelor. O respălată adeverată*, de (u). *Bibliografie, Diverse.* Apare de 2 ori pe lună, abonament anual 3 fl.

A apărut în editura „Unirii“:

Ben Hur

sau

Zilele lui Mesia
de Lewis Wallace.

Traducere.

Tom. I. broș. 75 cr.

Tom. II. broș. 70 cr.

Manual de Psihologie și Logică pentru clasa VIII a școlilor medie edat de *Dr Vasile Hossu*. Blaș. Tipografia seminarului archidieceșan. 1898. Prețul broș. 1 fl. 20 cr.

Posta Redacțiunii. Dnul A. N'am putut publica corespondința Dvostre, de vreme ce am cetit-o deja și în alte fol. Ve rugăm, ca pe viitor aceea-și corespondință să nu se trimită și airea spre publicare. — Corespondentului „de sub Ineu“. Scrișori anonime nu publicăm. Binevoii a Ve descoperi numele, și facem cu plăcere loc celor comunicate, fiind de un deosebit interes pentru preoțimea noastră în general. — *I. M. în R.* Am primit, Ve mulțămim, va apărea în numărul viitor. După cum vedeți din „sfaturile“ noastre, am omis specialitatea DVostre. — On. *G. R.* în *Homorod*. Abonamentul pe 1898 l-am primit cu mulțămimă. Cuitanță separată, pentru încunjurarea speselor postali, nu putem trimite. Ca document pentru rațiuni servesc recepșia postală.

Editor și redactor răspunzător:

Dr Vasile Suciuc.